

Amerikaanse postzegels uit de Tweede Wereldoorlog beeldden bezette gebieden af © ThinkStock

Hoe staatshoofden tijdens WOII postzegels inzetten als propaganda

HLN SHOP Hitler, Mussolini, Eisenhower, Stalin... De postzegels uit de periode van de Tweede Wereldoorlog tonen de gezichten van diegenen die toen de plak zwaaiden, en nog veel meer. Postzegels golden destijds immers ook als propagandamiddel. [HLN Shop](#) blikt samen met postzegelexpert Bart Van Acker terug in de tijd.

In samenwerking met **HLN Shop** 11-11-21, 08:00 Laatste update: 11-11-21, 11:27

De allereerste postzegels verschenen al een eeuw voor WOII de wereld in bedwang hield. Toen hadden postzegels steeds het staatshoofd of staatswapen als afbeelding. Een halve eeuw later begon dat te veranderen. In België kwam de eerste postzegel waar geen staatshoofd op stond uit in

1894. “Twee dingen werden toen duidelijk. Niet alleen steeg de verkoop van zegels omwille van de verzamelaars, het bleek ook een manier om boodschappen van het regime mee door te geven. Zo werd de postzegel naast een bron van inkomsten ook een propagandamiddel”, zegt postzegelexpert en -verzamelaar Bart Van Acker.

Eerbetoon

Die propagandalijn trok zich helemaal door in tijden van conflict, zoals tijdens de Tweede Wereldoorlog. “Hoofdrolspeeler nummer één, het nazistische Duitsland van Adolf Hitler, ontwikkelde postzegels met veelvuldige afbeeldingen van de Führer, herdenkingen van belangrijke gebeurtenissen, verheerlijking van de troepen en buitenlandse samenwerkingen”, vertelt Van Acker. In 1941 zagen zo de misschien wel bekendste WOII-postzegels het levenslicht, waarop Hitler en Mussolini elkaar indringend aankijken. De postzegel gold als eerbetoon aan de twee belangrijkste vertegenwoordigers van de fascistische regimes in Europa tijdens de Tweede Wereldoorlog. Twee jaar later drukte het Derde Rijk een serie van drie postzegels om zijn strijdmachten te huldigen, als onderdeel van de propagandacampagne van de nazipartij. Op elke postzegel is een oorlogstaferaal te zien: soldaten in uniform, infanteristen en legerkampementen.

Valse zeges

“De veroveraar zorgde ervoor dat zijn aanwezigheid ook zichtbaar was op alledaagse briefwisseling”, weet Bart. “In eerste instantie werden daarvoor de zegels gebruikt van het overwonnen land en paste de bezettende macht het principe toe van een opdruk op de zegel. Daarna introduceerde de veroveraar de eigen zegels, meestal voorzien van een opdruk voor specifiek gebruik. Duitsland liet zelfs valse zegels maken om verwarring te stichten in landen die niet veroverd waren. Een mooi voorbeeld zijn valse zegels van Engeland waarop Koning George VI afgebeeld staat met een Jodenster op zijn kroon en een variant waarop hij te zien is met Stalin.”

België op een Amerikaanse postzegel

De postzegel als medium van propaganda was geen exclusieve methode van de nazi's. In 1943 lanceerden de VS een reeks postzegels met daarop de dertien bezette landen, waaronder dus ook België. "Vanaf 1942 verschenen daar ook zegels als steun aan het leger, voor de te verdedigen waarden", schetst de expert. "Frankrijk gaf eerder zegels uit die de gevolgen van de oorlog belichtten: voor de burgerlijke oorlogsslachtoffers, voor de krijgsgevangenen en ook ter ondersteuning van de soldaten. Daar ging het dus minder over de verheerlijking van de eigen troepen. Ter gelegenheid van de bevrijding kwam er wel een aparte zegel uit in Frankrijk."

Oproepen

Op postzegels uit de verschillende bezette gebieden verschenen ook boodschappen om vrijwillig naar het front te trekken. "Dat gebeurde vooral in Frankrijk en België, als oproep aan vrijwilligers om tegen de communisten te vechten. In België had je daarvoor ook het principe van de sluitzegels, zegels zonder waarde, meestal gekleefd naast de echte postzegel of achteraan de enveloppe", besluit Bart.